

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Технології формування культури українського мовлення здобувачів
початкової освіти
(назва)

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова Форма контролю: залік

Освітній ступінь: бакалавр

Для спеціальності (-тей) 013 Початкова освіта

Обмеження для вибору: Методика навчання мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі

Кількість кредитів (годин): 4 кредити / 120 годин (денна форма: год.: 20 - лекції; 16 - практичні; 12 - лабораторні; 72 - самостійна робота; заочна форма: год.: 4 - лекції; 6 - практичні; 2 - лабораторні; 108 - самостійна робота)

Мова викладання: українська

Презентаційні матеріали: посилання на курс в онлайн платформі Moodle: <http://moodle.idgu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=581>

2. Інформація про викладача

ПІБ: Пенькова Світлана Дмитрівна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: доцент

Кафедра: дошкільної та початкової освіти

Робочій e-mail: penkovaasvetlana@gmail.com

Години консультацій на кафедрі: четвер 15.00-16.00

3. Цілі дисципліни та результати навчання*

Предмет дисципліни: процес формування культури українського мовлення, дотримання здобувачами початкової освіти основних комунікативних ознак мовленнєвої культури під час вивчення початкового мовного курсу.

Мета дисципліни полягає в формуванні у студентів знань з методики навчання української мови в початковій ланці освіти; оволодінні методами та прийомами засвоєння нормативного українського мовлення в умовах шкільного навчання.

Результати навчання:

знати: теоретичні основи формування культури українського мовлення, сутність і особливості основних нормативних ознак мовлення, технологію їх впровадження у процес навчання української мови в 1-4 класах НУШ;

вміти: вірно структурувати та організувати процес формування культури українського мовлення в закладі освіти; проводити різні типи уроків з української мови, позакласні та позаурочні заходи; діагностувати стан навчальних досягнень здобувачів початкової освіти з предмету «Українська мова».

4. Зміст дисципліни

Тема № 1. Зміст і завдання «Технології формування культури українського мовлення здобувачів початкової освіти».

Тема № 2. Українська літературна мова як предмет вивчення в початковій школі.

Тема № 3. Особливості формування мовної особистості здобувача початкової освіти.

Тема № 4. Основні комунікативні ознаки мовленнєвої культури.

Тема № 5. Україномовний етикет здобувача початкової освіти.

Тема № 6. Формування орфоепічної правильності мовлення.

Тема № 7. Технології формування логічності та змістовності мовлення.

Тема № 8. Багатство, точність і доречність мовлення молодшого школяра.

Тема № 9. Чистота й образність мовлення.

Тема № 10. Засоби логіко-емоційної виразності мовлення.

5. Політика курсу

Відвідування навчальних занять

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на лекційних і семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використував надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущене заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Академічна доброчесність

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Положення про систему забезпечення академічної доброчесності» в ІДГУ. Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

Використання технологій штучного інтелекту

Студентам забороняється використовувати технології генеративного штучного інтелекту, зокрема чат-боту ChatGPT і відповідних аналогів. Генерування текстового або графічного контенту та представлення його як власного є різновидом обману та порушенням академічної доброчесності. У разі виявлення порушень, робота не зараховується або виставляється негативна оцінка.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ».

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	залік
90-100	зараховано

89-70	незараховано
51-69	
26-50	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Форма поточного контролю: усне опитування на семінарських заняттях, писемне тестування, виконання та захист ІНДЗ.

Форма проміжного контролю: виконання модульної контрольної роботи. Модульний контроль з дисципліни проводиться у письмовій формі. Кількість модульних контрольних робіт на дисципліну – 1.

Зразок модульної контрольної роботи:

1. Визначити поняття «культура мови» і «культура мовлення», чи тотожними є вони.
2. Охарактеризувати основні ознаки культури мовлення.
3. Довести, чи всіма якими культури мовлення ви володієте, які з них потребують вдосконалення.

Форма підсумкового контролю: залік (за результатами поточного та проміжного контролю)

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

Вид	Максимальна кількість балів
Розробка усних та письмових підготовчих вправ і завдань (10 завдань), спрямованих на формування основних комунікативних ознак культури українського мовлення.	5
Підготовка доповіді	5
Підготовка та захист реферату	5
Виконання та захист медіа проєкту – презентації з обраної теми	5

Критеріями оцінювання *розробки вправ* є лінгводидактична доцільність, їх доступність для здобувачів освіти як за змістом, так і за формою проведення, відповідність віковій категорії дітей, вміння студентів систематизувати мовний матеріал, добирати вмотивований і методично доцільний зміст.

Критеріями оцінювання *доповіді (реферату)* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Індивідуальне завдання є обов'язковим для виконання та передбачає написання реферату на одну із запропонованих тем. Разом з тим у здобувач освіти може запропонувати свою тему у відповідності до особистих науково-дослідних інтересів та погодити її з викладачем. Також за бажанням студент може написати декілька рефератів протягом семестру для підвищення загальної оцінки за курс.

Критеріями оцінювання *медіа проєкту-презентації* є відповідність її змісту темі доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за виконання модульної контрольної роботи – 30 балів, а мінімальний пороговий рівень за її виконання складає 16 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка з дисципліни (залік) виставляється після її вивчення до початку екзаменаційної сесії за результатами поточного та проміжного контролю (відповідно вагові коефіцієнти **0,7** та **0,3**).

Залік отримує студент, який виконав усі види завдань, визначені у робочій програмі навчальної дисципліни й має достатню кількість балів за поточний контроль (не менше 35 балів) та проміжний контроль (не менше 16 балів).

7. Основна література та інформаційні ресурси

1. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1990. 128 с.
2. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення в початковій школі: методичний посібник. К.: Освіта, 2006. 268 с.
3. Вашуленко М.С. Методика навчання української мови: Навчально-методичний посібник. К.: Літера, 2010. 364 с.
4. Вашуленко М.С. Формування мовної особистості молодшого школяра в умовах переходу до 4-річного початкового навчання // *Початкова школа*. 2001. № 1.
5. Наумчук М.М. Сучасний урок української мови в початковій школі. Тернопіль: Астон, 2001.
6. Науменко В., Захарійчук М. Формування в дітей уміння говорити майстерно // *Початкова школа*. 2002. № 10.
7. Олійник Г.А. Виразне читання. Основи теорії: Посібник для вчителів. К.: Вища школа, 1990. С.45–161.
8. Пентилюк М.І. Культура мови і стилістика: пробний підручник для гімназій гуманіст. профілю. К.: Вежа, 1994. 240 с.
9. Пенькова С.Д. Формування культури українського мовлення російськомовних першокласників : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. К., 2002. 20 с.
10. Пенькова С.Д. Вплив інтонаційної культури мовлення педагога на формування самовираження здобувачів початкової освіти // *Монографія КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»*, 2021 «Початкова освіта у контексті шкільних змін: теорія, методика, практика, досвід» (у співавт., 24 с.)

Додаткова:

1. Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Монографія. К.: Видавничий дім «Слово», 2004. 374 с.
2. Капська А.Й. Виразне читання. Практичні і лабораторні заняття: Навчальний посібник. К.: Вища школа, 1990. С.36–45.
3. Методика викладання української мови: навчальний посібник / За ред. Г.П. Коваль. Рівне, 2002. 133 с.
4. Пентилюк М.І. Фонетичні особливості української мови. Зв'язок фонетики з орфоепією й орфографією // *Рідні джерела*. 1999. № 1. С. 3–5.
5. Соловець Л. Фразеологізми як засіб формування культури спілкування молодших школярів // *Початкова школа*. 2006. № 6.
6. Климова К.Я. Основи культури і техніки мовлення: Навч. посібник. 2-е вид., випр. і доп. К.: Ліра-К, 2006. 240 с.
http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR1/CD/Osnovu_kult.pdf
7. Кравцова І. А. Основи культури і техніки мовлення: навч. посібник. Кривий Ріг: КПІ ДВНЗ «КНУ», 2013. 294 с.
8. Ю. Рібцун Сходинки правильного мовлення : Навч.-методичний посібник. К. Мандрівець, 2017.
9. Сучасна українська літературна мова: Підручник. К.: Вища школа, 2005. 430 с.

Затверджено на засіданні кафедри дошкільної та початкової освіти
протокол № 8 від «15» січня 2024 р.